

здійснити низку заходів: забезпечити ефективність внутрішнього ринку та цінового регулювання; сприяти підвищенню ефективності та конкурентоспроможності агровиробництва, захисту інтересів вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках; забезпечити цільове спрямування коштів від продажу сільгосппродукції на розвиток аграрного сектору економіки; активізувати інвестиційну діяльність у сільськогосподарському виробництві; оновити матеріально-технічну базу аграрних підприємств; реформувати земельні відносини; підвищити якість продуктів харчування; здійснити заходи щодо охорони земель. Державна політика на найближчі роки повинна будуватися з урахуванням переходу сільського господарства на інтенсивні методи господарювання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кочетков О.В. Формування системи показників продовольчої безпеки України / О.В. Кочетков, Р.В. Марков // Економіка АПК. – 2002. – № 9. – С. 142-148.
2. Організація Об'єднаних Націй в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://un.org.ua/news/2009-01-27/>.
3. Доклад о мировом развитии 2008. Сельское хозяйство на службе развития. Обзор / Международный банк реконструкции и развития / Всемирный банк [Электронный ресурс]. 2008. – Режим доступа : <http://www.worldbank.org>.
4. Басюркіна Н.І. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації економіки України / Н.І. Басюркіна // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Вип. 29. – Одеса : Вид-во ОДЕУ, 2008. – С. 89-98.
5. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти : зб. ст. за матеріалами міжнародної конференції. – Київ : САТСАНГА, 2001. – 224 с.

УДК 347.73:336

Науменко А.М.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри бізнес-адміністрування і корпоративної безпеки
Міжнародного гуманітарного університету*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Статтю присвячено дослідженню доцільності адміністративно-територіальної реформи на основі аналізу зарубіжного досвіду її впровадження. Наведено недоліки сучасного адміністративно-територіального устрою і причини необхідності децентралізації економіки України, її завдання й цілі. Розглянуто сучасні концепції децентралізації економіки, їх недоліки та переваги, запропоновано оптимальні шляхи впровадження реформи з огляду на забезпечення фінансової самодостатності органів місцевого самоврядування та їх ефективної співпраці з регіональними суб'єктами господарювання.

Ключові слова: адміністративно-територіальна реформа, децентралізація, громада, органи місцевого самоврядування, регіон.

Науменко А.Н. ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА И СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Статья посвящена исследованию целесообразности административно-территориальной реформы на основе анализа зарубежного опыта ее внедрения. Приведены недостатки современного административно-территориального устройства и причины необходимости децентрализации экономики Украины, ее задачи и цели. Рассмотрены современные концепции децентрализации экономики, их недостатки и предпочтения, предложены оптимальные пути внедрения реформы с точки зрения обеспечения финансовой самостоятельности органов местного самоуправления и их эффективного сотрудничества с региональными субъектами хозяйствования.

Ключевые слова: административно-территориальная реформа, децентрализация, община, органы местного самоуправления, регион.

Naumenko A.M. DECENTRALIZATION OF UKRAINE'S ECONOMY AS A KEY FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE STATE AND ITS ENTERPRISES

The given article is devoted to studying of expediency of administrative and territorial reform on the basis of foreign experience of its application. The drawbacks of the present-day administrative and territorial system and the reasons of necessity of decentralization of Ukraine's economy, its tasks and objectives are given. Contemporary ideas concerning economic decentralization, their drawbacks and preferences are viewed, optimal ways of the reform application from the standpoint of ensuring financial self-sufficiency of local governing institutions are suggested.

Keywords: administrative and territorial reform, decentralization, community, institutions of local self-government, region.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, зважаючи на численну кількість причин, що стають на заваді сталому соціально-економічному розвитку України, децентралізація економіки та фінансова самостійність регіонів є одним з ключових факторів економічного зростання територій і соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень. Конкретизації поняття «децентралізація», виділення його різновидів та ступеня впровадження присвячено праці

таких зарубіжних вчених, як: Ч. Тібо, В. Оутс, Б. Гурне, М. Белл, П. Свяневич, Г. Горжелак, наукові здобутки яких поклали основу подальших наукових досліджень. У вітчизняній практиці проблему адекватного та ефективного розподілу повноважень, функцій та фінансових ресурсів між державними органами влади та місцевим самоврядуванням досліджували: С.О. Булгакова, А.А. Лелеченко, І.О. Лютий, С.Ю. Колодій, Кудряшов, Н.П. Ніжняк, Д.О. Полозенко, О.О. Сунцова, В.М. Федосов та інші.

Виділення невирішених частин проблеми. Недостатньо дослідженим залишається питання практичного втілення децентралізації на Україні та ступеня достатності фінансових ресурсів для ефективного виконання органами місцевого самоврядування розширеного переліку повноважень.

Формування цілей статті. Дослідження досвіду проведення децентралізаційних реформ країн близького зарубіжжя та сучасних вітчизняних концепцій, спрямованих на децентралізацію економіки України, формування напрямів впровадження реформи.

Виклад основного матеріалу. Основною метою децентралізації є посилення фінансової спроможності регіонів, адекватної вимогам сучасності та нормам європейських розвинених держав, рівень та розподіл повноважень між ланками адміністративно-територіальних угруповань. Втіленням децентралізаційних процесів в Україні має стати проведення комплексної адміністративно-територіальної реформи.

Відповідні реформи були проведені та розпочаті у більшості європейських і постсоціалістичних країн. Польща стала першою центральноєвропейською державною, яка створила міцні регіони з відносно великою автономією та провела всеохоплюючу реформу територіально-адміністративної структури. Цей процес все ще знаходиться на стадії втілення у Чеській Республіці, Словаччині та Угорщині.

Наслідком проведених у 1999 р. реформ у Польщі, спрямованих на децентралізацію управління та піднесення ролі місцевого самоврядування, стало удосконалення системи планування місцевих бюджетів і значне скорочення часу від прийняття рішення до конкретних дій щодо прискорення економічного розвитку території. Адже саме органи місцевого самоврядування якнайкраще володіють проблемами їх адміністративно-територіальних одиниць, та за умови, що вони мають достатню кількість прав та фінансових ресурсів, ці проблеми більш швидко та якісно можуть бути ними вирішено [1, с. 20]. Як зазначає П. Свяневич, внаслідок реформи ієрархічні зв'язки між різними рівнями місцевого самоврядування також були усунені. Функції кожного рівня зараз чітко відмежовані одна від одної – наприклад, польські муніципалітети (гміни) або повіти (одиниці, за розміром схожі на українські райони) не підпорядковуються регіону (воєводству) [2, с. 1–2].

В аспекті розділення та конкретизації повноважень реорганізованих адміністративно-територіальних одиниць важливим є чітке закріплення за ними повноважень, кола прав та обов'язків. Так, наприклад у Польщі, законодавчо закріплено, що нижчий орган місцевого самоврядування, первинна ланка – гміна, бере на себе вирішення всіх питань, що не закріплені за іншими (вищими) органами місцевого самоврядування. Керівництво гміни відповідає за початкові школи, дитячі садочки, бібліотеки, будинки культури, гмінні дороги, місцевий транспорт, охорону здоров'я, управління ринками, порядок та безпеку на власній території, ведення фінансів та комунального господарства тощо. Для повіту окремим Законом «Про повітове правління» від 5 червня 1998 р. встановлено перелік прав та повноважень у різних сферах суспільного життя: культури, охорони здоров'я, соціальної допомоги тощо. Керівництву повіту підпорядковані всі питання локального значення, що виходять за межі повноважень гміни, а саме: загальна безпека та охорона громадського порядку, протипожежна безпека та захист від повеней, утримання загальних лікарень, боротьба з безробіттям, утримання міжгмінних доріг тощо. Повіт має окремий бюджет, який

незалежний від фінансів гміни. На воєводські органи місцевого самоврядування покладено відповідальність щодо розвитку воєводства: рівномірний розвиток економіки, покращення інвестиційного клімату, раціональна освітянська політика тощо. Наприклад, в освітянській галузі до повноважень самоврядування гміни належать утримання шкіл, дитячих садків та інших навчально-виховних закладів. Органи повітового самоврядування піклуються про понадгмінзайні школи, а воєводства – про утримання вищих шкіл, понадгмінзайних шкіл регіонального значення, закладів освіти та установ підвищення кваліфікації вчителів [3].

Тож, враховуючи досвід Польщі, до основних завдань децентралізації, втіленої у адміністративно-територіальній реформі в Україні, належать:

- встановлення дієздатної територіальної громади;
- зміцнення фінансово-економічної спроможності місцевого самоврядування за рахунок перерозподілу фінансових ресурсів на його користь;
- становлення реального місцевого самоврядування на обласному й районному рівнях і формуванні виконавчих органів відповідних рад;
- перерозподіл повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на користь останніх;
- перетворення місцевих органів виконавчої влади на такі, що мають виконувати переважно контрольні-наглядові функції;
- проведення адміністративної та адміністративно-територіальної реформи на засадах зміцнення низової ланки адміністративно-територіального устрою – територіальної громади [4, с. 21];
- забезпечення принципу субсидіарності в наданні послуг їх безпосереднім споживачам;
- ефективного використання публічних ресурсів задля сталого розвитку території;
- адекватний перерозподіл повноважень, функцій та фінансових ресурсів від органів державної влади до органів місцевого самоврядування.

Існуючий адміністративно-територіальний поділ Україна успадкувала після розпаду Радянського Союзу, тобто його побудова здійснювалася за відсутності самостійної, науково-обґрунтованої системи і будувалася за принципами адміністративно-командної економіки та суттєвими відмінностями у територіальних масштабах держави.

Адміністративно-територіальний устрій – це внутрішній поділ території держави на адміністративно-територіальні одиниці з метою раціональної організації державного та громадського управління регіонами, народним господарством, загалом політичним і культурним життям [5]. Відповідно до територіального устрою держави вибудовується й система органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

Оптимальна територіальна організація є важливим чинником забезпечення сталого демократичного розвитку України, належного задоволення прав та інтересів громадян, здійснення ефективної регіональної політики, розкриття потенціалу місцевого самоврядування, збереження єдності держави.

Недоліки сучасної системи адміністративно-територіального устрою України зумовлюють низку проблем розвитку економіки регіонів та України в цілому:

- невідповідність статусу багатьох адміністративно-територіальних одиниць їх кадровому, матеріально-технічному та організаційному потенціалу;

– деградацію сільської бюджетної інфраструктури, насамперед на периферії районів і, як наслідок, прискорену міграцію сільського населення;

– низьку інвестиційну привабливість територій;

– наявність двоступеневої системи міжбюджетних трансфертів, що породжує нерівномірність забезпечення бюджетними установами населення на рівні міста районного значення, селища, села та високий рівень суб'єктивності у формуванні мережі бюджетних установ;

– накладання повноважень органів публічної влади різних рівнів адміністративно-територіального устрою, що породжує неузгодженості між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями;

– існуючий адміністративно-територіальний устрій стає перешкодою впровадженню ефективної регіональної політики, заважає становленню ключової одиниці демократичного суспільства – місцевого самоврядування.

Суттєвим недоліком сучасного адміністративно-територіального устрою є його надмірна подрібненість, що не відповідає європейським системам побудови адміністративно-територіальних об'єднань, згідно з якими територіальні адміністративні утворення повинні мати достатній фінансово-економічний, інституційний та кадровий потенціал для забезпечення в межах визначених повноважень високого рівня суспільних послуг населенню та поступального соціально-економічного розвитку відповідних територій [6, с. 161].

Центральна влада в розвинених країнах залишила за собою такі функції, як національна оборона, макроекономічна політика, грошово-кредитна сфера, судова система, управління транспортними комунікаціями державного значення. Децентралізація є одним з фундаментальних принципів системи державного управління розвинених країн. В її витоках лежить гіпотеза теорії менеджменту про те, що звуження кола завдань призводить до підвищення якості їх виконання та поліпшення результатів роботи. На основі цього припущення центральні уряди розвинених країн намагаються максимально розвантажити себе від локальних функцій, які більш ефективно можуть виконувати органи місцевого самоврядування, сконцентрувавшись на реалізації загальнонаціональних завдань. Як правило, центральна влада в розвинених країнах залишила за собою такі функції, як національна оборона, макроекономічна політика, грошово-кредитна сфера, судова система, управління транспортними комунікаціями державного значення. Проте освіта, медицина, комунальне господарство та комунальні комунікації, пожежна безпека, благоустрій, охорона правопорядку передані на місцевий рівень [7].

Отже, основною проблемою місцевого самоврядування є недостатність матеріальних ресурсів для виконання своїх завдань перед населенням, недостатня кількість повноважень щодо акумуляції належних фінансових ресурсів, що викликає надзалежність від міжбюджетних трансфертів та численність делегованих повноважень. Проведення виваженої та оптимальної адміністративно-територіальної реформи дозволить змінити ситуацію на користь місцевого самоврядування.

Доцільним є розгляд двох концепцій реформування адміністративно-територіального устрою з метою децентралізації, що набули найбільшої вірогідності їх впровадження.

Питання багаторазово порушувалося у владних

структурах. В 1998 р. була схвалена Концепція адміністративної реформи, важливою складовою якої повинна була стати адміністративно-територіальна реформа. Надалі було створено декілька комітетів та робочих груп, що займалися питанням реформи: Комісія з питань адміністративно-територіального устрою [8], Міжвідомча робоча група з підготовки проекту Концепції удосконалення системи адміністративно-територіального устрою України (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 № 478-р), Міжвідомча рада з підготовки проекту Закону України «Про адміністративно-територіальний устрій України» (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2002 р. № 703).

Результатом роботи комісії з питань адміністративно-територіального устрою під керівництвом Р. Безсмертного стала розробка декількох систем підходів до реформування та укрупнення адміністративно-територіальних одиниць. Трирівнева система адміністративно-територіального поділу, яка передбачала створення восьми регіонів від 250 до 500 районів і 4 тисячі громад. Інша, дворівнева – передбачає створення близько 70 регіонів і 5 тисяч громад, вона базується на системі комунікацій до центру області [9]. Третій підхід було втілено у проекті Закону України «Про територіальний устрій України». Законопроект пропонував здійснити реформу адміністративно-територіального устрою та побудувати її шляхом утворення трирівневої системи.

Однією з основних вимог адміністративно-територіальної реформи є укрупнення адміністративно-територіальних утворень. Так, найнижчий рівень адміністративно-територіального поділу – це громада, яка утворюється, якщо кількість мешканців перебільшує 5 тис. осіб, але якщо щільність сільського населення в цілому по району є нижчою у два або більше разів, ніж середня щільність сільського населення в Україні, в межах відповідного району можуть утворюватись громади з чисельністю населення від 3 500 жителів та, як виняток, Верховна Рада України може утворити громаду з меншою чисельністю населення, але не менше 1500 жителів (проект Закону України «Про територіальний устрій України») [8]. Громада утворюється з поселень, які класифікуються таким чином: село, містечко, місто.

Значно розширений перелік повноважень мають громади міста-району та міста-регіону. Наведений детальний перелік компетенцій громади є досить позитивним кроком до децентралізації владних повноважень, також плюсом є встановлений принцип матеріально-фінансової самостійності й спроможності громади. Але ні цим проектом, ні іншими супроводжуваними документами не встановлено нової системи збільшення дохідних джерел місцевих бюджетів, тобто бюджетів громад, і тому навіть за умов втілення реформи та реорганізації місцевого самоврядування позитивних змін очікувати марно. Нова організація громади не позбавить їх від надмірної дотаційної залежності.

Іншим документом, що заслуговує на увагу, є проект зміни адміністративно-територіального поділу, розроблений Інститутом трансформації суспільства під керівництвом О. Соскіна [10] та ухвалений 17 липня 2007 р. Всеукраїнською радою міських голів, як базовий для проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні.

За тлумаченням цієї моделі, система територіального самоврядування в Україні повинна мати цілісну вертикально-горизонтальну структуру місцевого самоврядування і складатися з двох елементів (рівнів):

- 1) міські та сільські громади;
- 2) паланки (департаменти).

Громада – це первинна ланка місцевого самоврядування, рішення про утворення якої приймається за результатами проведення місцевого референдуму. Утворення громади не базується на її чисельності, а виключно на волевиявленні громадян певної території. Громади можуть утворювати міста, села і селища міського типу. Селища і села мають право на добровільних засадах об'єднуватися та утворювати єдину громаду. До сфери діяльності громади повинні належати всі громадські справи місцевого значення, а саме: упорядкування земельного господарства, організація функціонування комунальної системи й інфраструктури, залучення інвестицій, утримання об'єктів загального користування, організація роботи комунального транспорту, житлове будівництво, облаштування торговельних площ, охорона навколишнього середовища, організація освітнього й культурного життя, охорона здоров'я, підтримання громадського порядку, організація роботи пожежних служб та ін. [10].

Другий рівень місцевого самоврядування – паланки (департаменти, округи, регіони). Ідея їх запровадження базується на французькому досвіді здійснення територіальної реформи Шарлем де Голлем, що визнана найуспішнішою адміністративно-територіальною реформою ХХ ст.

Головне завдання паланок як самоврядних органів – формування стратегії розвитку території, реалізація загальних програм (стосовно будівництва і підтримання шляхів, інфраструктури, забезпечення екологічного балансу тощо). Паланки реалізують громадські завдання, які виходять за рамки сфер діяльності громади, зокрема: соціальна допомога, транспорт і шляхи паланкового призначення, забудова територій, водне господарство, охорона громадського спокою, подолання надзвичайних ситуацій, утримання об'єктів загального користування. Сфера культури й освіти, медичного забезпечення має фінансуватися як з бюджету паланки, так і з державного бюджету, залежно від призначення закладів, які входять до їх інфраструктури. Наприклад, великі медичні й наукові центри, клінічні лікарні повинні фінансувати держава, натомість невеликі поліклініки, лікарні швидкої допомоги, дитсадки мають утримуватися місцевими бюджетами. Колежджі, інститути, університети повинні переходити до приватної форми власності. Кілька паланок можуть об'єднувати свої зусилля для виконання проектів, що становлять взаємну зацікавленість.

Пропонується замість 25 областей та 490 районів створити 99 паланок. Втілення запропонованої моделі неминуче «опустить» 25 центрів і «підніме» 74, а владна вертикаль позбудеться додаткової ланки – районів [10].

Одним з постулатів запропонованої моделі у фінансовому відношенні є відмова від системи делегування повноважень та реформування бюджетно-податкової сфери, а саме: в основу податкової системи має бути покладена справедлива, раціональна та прозора методологія розщеплення зібраних податків: 40% від усіх податкових надходжень повинно залишатися на рівні громади, 20% – перераховуватися в бюджет паланки, решта 40% – у державний бюджет.

Оптимальним для будь-якої країни можна вважати запровадження таких податків та їх рівнів: податок на доходи фізичних осіб – 10%, податок з продажу – 5%, податок на землю (залежно від площі

земельної ділянки, яка знаходиться у власності фізичної чи юридичної особи) – від 5 до 10%; місцеві збори, якщо громада прийняла рішення про їх впровадження. Замість чинних відрахувань у різні соціальні фонди повинен діяти єдиний соціальний податок – 10%, який потрібно перераховувати на індивідуальні соціальні депозитні рахунки громадян. Податок на додану вартість, податок на прибуток, відрахування до Пенсійного фонду та в інші соціальні фонди потрібно скасувати, а ці фонди – ліквідувати. Ставка прибуткового податку має становити 10%, з яких 6% залишається в громаді, 1,5% йде у паланку (департамент) і 2,5% – у центральний бюджет [10].

Запропонована система кардинальним чином відрізняється від існуючої. Серед головних її недоліків можна назвати відсутність:

- прогнозних розрахунків щодо вартості реформи;

- часових меж та етапів її впровадження;

- розрахункових показників фінансової забезпеченості органів місцевого самоврядування в контексті достатності коштів для виконання досить значної кількості повноважень.

На наш погляд, недоліком викладених систем реформування адміністративно-територіального устрою є приділення основної уваги саме зміні кількості рівнів влади, їх географічного укрупнення, зважаючи виключно на чисельність громадян, перегляду владних повноважень рівнів влади, тощо.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, ухвалена Кабінетом Міністрів у квітні 2014 р. визначає трирівневу систему адміністративно-територіального устрою, проте чітко не визначає кількість мешканців кожного з них [11]. Також територія адміністративно-територіальної одиниці базового рівня визначається з урахуванням доступності основних публічних послуг, що надаються на території громади (час прибуття для надання швидкої медичної допомоги в ургентних випадках та пожежної допомоги не має перевищувати 30 хвилин). Визначено проблеми, мету, завдання концепції, конкретизовано повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня (громада), встановлено два етапи проведення реформувальних.

Однак втілення описаних нововведень повинно здійснюватися відповідно до встановлених концепцією етапів, насамперед це стосується змін у Конституції України та інших нормативно-правових актах.

Висновки. Зважаючи на наведене вище, одним з перших кроків у проведенні реформи, має стати: розробка науково-обґрунтованої та деталізованої стратегії зміни адміністративно-територіального устрою та чіткого розподілу повноважень між рівнями влади (державної та органів місцевого самоврядування всіх рівнів), з введенням принципу «презумпції місцевого самоврядування», згідно з яким функції, не віднесені законодавством до певного рівня влади, вважаються функціями місцевого самоврядування. Також доцільним є зобов'язати органи місцевого самоврядування формувати свою діяльність на принципі всебічної підтримки суб'єктів господарювання регіонального рівня. Адже економічне піднесення регіонів неможливе без забезпечення сталого зростання підприємств, особливо малого та середнього бізнесу.

Реформування, на наш погляд, має здійснюватися за такою схемою: першим етапом має стати надання низовій ланці місцевого самоврядування чіткого переліку удосконалених, розширених дохідних дже-

рел, при збереженні сучасного адміністративно-територіального устрою задля перевірки їх відповідності та достатності новому переліку повноважень.

Збільшення фінансової бази місцевих бюджетів було розпочато ухваленням Податкового кодексу України та змін до нього в контексті впровадження диференційованої ставки щодо податку на доходи фізичних осіб, екологічного податку, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, тощо. Наступним кроком стало ухвалення наприкінці 2014 р. Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України». Відповідно до нього, до місцевих бюджетів буде надходити 100% плати за адміністративні послуги і державні мита, додаткові 10% податку на прибуток, від 2% до 5% податку на підакцизні товари, який буде встановлюватися на місцевому рівні, податок на нерухомість від 0 до 24 грн. за квадратний метр; передбачено збільшення надходжень екологічного податку з 35% до 80%, а також дотації на вирівнювання фіскальної платоспроможності. Крім того, документ передбачає скасування індикативних показників доходної частини місцевих бюджетів, спрощення використання коштів місцевих бюджетів, а також процедури трансфертів з центрального бюджету до місцевих. За підрахунками уряду бюджетна децентралізація дозволить місцевій владі мобілізувати до 40 млрд грн додаткових ресурсів [12].

Зважаючи на те, що бюджетоутворюючим податком місцевих бюджетів все ж залишається тільки податок на доходи фізичних осіб, необхідно надати можливість громадам самостійно, за рішенням більшості членів громади, встановлювати певні податкові стягнення залежно від суб'єктивних аспектів їх існування. Так, наприклад, якщо громада не є індустріально розвиненою територією, а має історичну цінність чи переваги географічного розташування, дозволити вводити збори різного виду (рекреаційний, тощо.) Цей етап має тривати мінімум два роки.

Другим етапом має стати визначення достатності акумульованих бюджетних коштів для виконання покладених на територіальні громади функцій за підсумком двох років. Після проведеного аналізу стане зрозуміло, які громади здатні самостійно акумулювати кошти на виконання своїх функцій, а які – ні. Саме такий підхід щодо реформування адміністративно-територіального устрою є оптимальним і не призведе до ситуації, коли територіальна громада не в змозі забезпечити сталий соціально-еконо-

мічний розвиток, підвищення інвестиційної привабливості регіону, поліпшення співпраці та всебічної підтримки розвитку регіональних суб'єктів господарювання та піднесення добробуту громадян.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Local Government Budgeting: The CEE Experience, 2002. Paper for the 2002 EGPA Annual Conference Prepared By Mihály Hógye and Charles McFerren Center for Public Affairs Studies, Budapest University of Economic Sciences and Public Administration HUNGARY, 24 p.
2. Свяневич П. Територіально-адміністративна реформа – досвід Центральної та Східної Європи [Електронний ресурс] / П. Свяневич. – Режим доступу : <http://www.largis.org.ua/>.
3. Плахотнюк Н.Г. Децентралізація як шлях розвитку демократії в Україні [Електронний ресурс] / Н.Г. Плахотнюк // Розвиток демократії та демократична освіта в Україні : доповіді III Міжнародної наукової конференції (Львів, 20–22 травня 2005 р.). – Режим доступу : www.democracy.kiev.ua/publications/collections.
4. Про оцінку ситуації, яка склалася в Україні // Кур'єр місцевого самоврядування. – К., 2005. – С. 21. – (Спецвипуск «Шляхи розвитку місцевої демократії в Україні (концептуально-прикладні пошуки та бачення Фонду»).
5. Горжелак Г. Нова модель польської регіональної політики після децентралізації держави [Електронний ресурс] / Г. Горжелак. – Режим доступу : <http://www.largis.org.ua>.
6. Павлюк А.П. Реформування адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реалізації / А.П. Павлюк // Регіональна політика та місцеве самоврядування: стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 159–164.
7. Навіщо Україні потрібна децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.ua/ua/nation/1373806-navishcho-ukrayini-potribna-decentralizaciya>.
8. Про територіальний устрій України : проект Закону України [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15475685&cat_id=1547.
9. Стан і проблеми реалізації реформи адміністративно-територіального устрою в Україні [Електронний ресурс] // Відділ регіональної політики НІСД. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/Monitor/Monitor_3/02.htm.
10. Модель адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс] // Економічний часопис-XXI. – 2005. – № 9–10. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050917.html>.
11. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.
12. Дeregуляція и бюджетная децентрализация – основные экономические реформы в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rus.newsru.ua/finance/21jan2015/deregulyaciya.html>.